

Remissyttrande över betänkandet För att brott inte ska löna sig (SOU 2015:67)

Inledning

Solna tingsrätt har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *För att brott inte ska löna sig* (SOU 2015:67). Utöver de synpunkter som framgår nedan har tingsrätten inte något att erinra mot utredningens förslag, bedömda utifrån vad domstolen har att beakta.

Har det inneburit för- eller nackdelar att en talan om förverkande hos den tilltalade alltid måste väckas i samband med åtalet och därefter inte kan skiljas av? (avsnitt 4.4.4 i betänkandet)

Utredningens bedömning att fördelarna med en samtidig handläggning av åtalet och en förverkandefråga fortfarande överväger har enligt tingsrätten mycket som talar för sig. Tingsrätten vill dock peka på att det kan finnas skäl att överväga att talan om utvidgat förverkande ska kunna avskiljas för att handläggas separat eller att talan därom ska kunna föras särskilt efter att åtal har väckts. Utan denna möjlighet kan det i fråga om utvidgat förverkande i s.k. fristmål bli praktisk mycket svårt att hantera en komplicerad utredning, t.ex. då omfattande motbevisning åberopas. Utredaren har på sidan 82, sista meningen, i betänkandet noterat att motbevisning har förekommit i ett flertal fall. Även vid Solna tingsrätt har detta förekommit och fortsatt huvudförhandling har krävts i häktat mål på grund av den motbevisning som ett yrkande om utvidgat förverkande har föranlett. Handläggningssvårigheter kan också antas ha legat bakom att en hovrätt, enligt vad som redovisas på sidan 76 i betänkandet, i ett mål valt att avgöra ansvarsfrågan genom deldom och först därefter prövat frågan om utvidgat förverkande.

Enligt tingsrättens mening finns därför behov av ytterligare överväganden i fråga om praktiska handlägningsproblem liksom risken för att utredning av frågan om utvidgat förverkande kan påverka häktningstider samt hur helhetsbedömningar av de olika straffrättsliga reaktionerna skulle påverkas av att talan om utvidgat förverkande fördes i särskild ordning.

Tingsrätten noterar i detta sammanhang att det finska förslaget för genomförandet av EU-direktiv 2014/42/EU innehåller en bestämmelse som innebär att frågan om förverkande generellt, alltså inte bara beträffande utvidgat förverkande, ska få behandlas separat (förslag till ny 10 kap. 9 § strafflagen i Revidering av strafflagens allmänna bestämmelser om förverkandepåföljder, Betänkanden och utlåtanden nr. 3/2015).

Förverkande utan att dom kunnat meddelas i brottmålet (avsnitt 5.3.2 i betänkandet)

Utredningen har kommit till slutsatsen att det vid genomförandet av åtagandet i art. 4.2 i EU-direktiv 2014/42/EU både kan och måste förutsättas att det hinder för lagföring som utlöser den separata prövningen är oåterkalleligt. På de skäl som utredningen anför får denna mycket snäva tolkning av artikeln anses vara lämplig och godtagbar. De oåterkalleliga hinder som möjliggör att förverkandefrågan prövas på detta sätt är den brottsliga död eller åtalspreskription och därmed aktualiseras bestämmelserna i 36 kap. 14 § brottsbalken.

Utredningens förslag är att i sak behålla de nuvarande förutsättningarna för en talan om förverkande (eller om företagsbot) i dessa situationer – delgivning av stämning inom fem år från brottet – och lägga till en subsidiär föreskrift om att en talan om utbytes- eller hjälpmedelsförverkande alltid får väckas inom ett år från dödsfallet eller åtalspreskriptionen. Avsikten är att utvidga tiden för att väcka talan framförallt när preskriptionstiden är fem år eller längre.

Tingsrätten delar utredningens bedömning att det finns skäl att utvidga tidsfristen för en prövning av förverkande genom en ettårsfrist från den tidpunkt då hindret mot lagföring inträdde och att ändringen bör göras i anslutning till nuvarande bestämmelser i 36 kap. 14 § brottsbalken.

Bestämmelserna i 36 kap. 14 § brottsbalken bör dock, enligt tingsrättens mening, utformas tydligare och mer konsekvent. Medan första stycket ställer upp ett krav på delgivning av en stämning som innehåller yrkandet om förverkande (eller om företagsbot) så innebär reglerna i andra stycket ett avkall på detta krav genom att enbart föreskriva att talan om förverkande ska väckas inom den angivna ettårsfristen. Denna skillnad förklaras inte närmare och skulle i praktiken leda till att delgivningskravet förlorar sin betydelse eftersom det alltid blir möjligt att påkalla en separat prövning genom att väcka talan – utan krav på att denna talan också ska ha delgivits någon – inom ett år från dödsfallet eller åtalspreskriptionens inträde. Även om det förklaras i författningskommentaren att dödsfall eller åtalspreskription inom femårsfristen även fortsättningsvis faller inom bestämmelserna i första stycket så torde de föreslagna föreskrifterna i andra stycket innebära att det räcker att talan om förverkande väcks inom ett år från dödsfallet eller preskriptionstidpunkten utan något krav på att även delgivning sker inom ettårsfristen. För brott med preskriptionstider på fem eller tio år torde det inte heller spela någon roll om delgivning skett inom femårsfristen och något krav på fortsatta delgivningsansträngningar, eller ens på att ett förverkandeyrkande framställs, mellan femårsfristen enligt första stycket och en senare preskriptionstidpunkt finns inte. Bestämmelserna i första och nya andra stycket bör alltså

bringas att korrespondera bättre med varandra och det bör därvid övervägas om inte delgivningskravet i första stycket bör slopas och att väckande av talan alltid bör vara tillräckligt.

I handläggningen av ärendet har deltagit chefsrådmannen Håkan Friman och domare på tingsrättens avdelning 4 efter föredragning av tingsfiskalen Josefin Hagdahl.

Håkan Friman

Josefin Hagdahl